

ZORNÉ POLE 2005

Dostáváte do rukou obnovené Zorné pole, jehož první číslo vyšlo v roce 1992 jako přímé pokračování dlouhá léta vydávaného Zpravodaje.

V tomto čísle se dočtete o splnění snu generací zlínských astronomických nadšenců a o všech významných akcích a zajímavých událostech, které se odehrály v prvním roce existence nové hvězdárny.

Hleďte uvnitř:

Kronika stavby	2
Naše nabídka	4
Výstavy a akce	7
Naše pozorování	10
Velká noční hra	12
Astrotábor 2004	15
Cesta do Indie	16

Nová hvězdárna ve Zlíně

V dnešní době velkých robotických dalekohledů již hvězdárny nemají příliš mnoho šancí zapojit se do vědeckého výzkumu. A tak nezbyvá než se zaměřit na popularizaci astronomie. Málokdo by asi věřil, že se ještě v České republice rodí nové hvězdárny. Avšak jedné z nich je věnován právě tento článek – zlínské hvězdárně.

Svoji hvězdárnu mělo město Zlín již dříve (od roku 1953). Jednalo se však o malou dřevěnou budovu. Na podzim roku 2000 bylo rozhodnuto hvězdárnu zbourat a stavba nové budovy v místě, na kterém nevádí rekonstruovanému gymnáziu, pak trvala tři roky. Na přelomu roku 2000/2001 již probíhají přípravy na výstavbu nové zděné hvězdárny. Ta je slavnostně zahájena v listopadu roku 2001. Provoz hvězdárny začíná znovu 9. ledna 2004, kdy si první návštěvníci mohou prohlédnout novou budovu.

Mně se tato příležitost naskytla během letních prázdnin 2004, kdy jsem se prostřednictvím astronomického tábora dostal ke Zlínské astronomické společnosti (ZAS). Poznám tak spoustu skvělých lidí, kteří mě vzali mezi sebe. V současné době jsem spoluvytvářcem pravidelných tištěných programů, které přinášejí aktuální astronomické informace a seznamují čtenáře s chystanými akcemi na hvězdárně.

A na co se vlastně mohou těšit návštěvníci této hvězdárny? Pravidelná pozorování pro veřejnost se zde konají vždy v pondělí, středu a pátek. Na pozorovatelně jsou na společné vidlicové montáži dva dalekohledy: hlavní čočkový dalekohled (130/1950 mm) a zrcadlový

dalekohled Newtonova typu (270/2150 mm). Výhodou je odsuvná střecha místo typické kopule. Návštěvníkům se tak otevírá pohled na celou oblohu. Na terase je možno pozorovat menšími dalekohledy typu Monar Somet nebo binary. V případě nepříznivého počasí budete provedeni interiérem, kde je připraven náhradní astronomický program.

Díky zdejším ochotným lidem mám k technice hvězdárny téměř neomezený přístup. Toho jsem využil např. při pozorování zatmění Měsíce, kdy jsem v ohnisku Newtona pořídil Zenitem-E několik fotografií.

Přednášky se obvykle konají v přednáškovém sále. Datovým projektorem se na zeď promítá prezentace k danému tématu. O všech konaných akcích se dozvíte na webových stránkách Zlínské astronomické společnosti.

Snad vás tento stručný článek navnadil, abyste při cestě přes město Zlín zdejší hvězdárnu navštívili. V případě, že tak učiníte, rozhodně nebudete zklamáni...

Lukáš Turek

Instantní astronomické noviny www.ian.cz
559. vydání, prosinec 2004

Na počátku byla provizorní dřevěná budova

První úvahy o postavení rozsáhlejší zděné hvězdárny ve Zlíně pochází již z prosince roku 1951, kdy se činnost astronomických nadšenců rozrostla natolik, že se postavení hvězdárny stalo nutností. V nečekaně krátké době vytvořil p. Kučera hotový projekt zděné hvězdárny, který splňoval tehdejší požadavky, s očekáváním realizace v průběhu roku 1952. Tehdy se však zděnou budovu nepodařilo prosadit a byla tak postavena pouze provizorní dřevěná budova (z materiálu bývalé vrátnice z Hulína), která sloužila více než půl století.

Myšlenka stavby nové hvězdárny se vzkřísila po roce 1959, kdy se okolí hvězdárny proměnilo ve velké staveniště – začala stavba školy.

Už tehdy byla dřevěná hvězdárna pro gymnázium trnem v oku a stejně tak byl stavbou velmi narušen provoz hvězdárny. Hvězdárna byla určena k likvidaci, jen termín se stále posouval a posouval. Proto vznikl už druhý projekt (vypracoval ho ing. Rejl) na reprezentativní hvězdárnu, která měla stát na vrcholu kopce „U spáleného dubu“ a jejíž součástí bylo i planetárium. Realizace projektu opět zkrachovala na nedostatku financí.

V říjnu 2000 se 41 let hrozící likvidace hvězdárny stala opět aktuální díky plánované rekonstrukci gymnázia. A tak se začala psát historie třetího velkého projektu zlínské hvězdárny, který byl po bouřlivém průběhu nakonec úspěšně realizován.

Kronika stavby

1994 studie generální rekonstrukce gymnázia, ve které se uvažuje o zrušení původní hvězdárny, ale i o výstavbě nové hvězdárny.

začátkem roku 2000 gymnázium zadává novou studii, na základě které je Ministerstvem školství přislíbeno financování rekonstrukce.

říjen 2000 Ministerstvo školství deklaruje, že výstavbu nové hvězdárny financovat nebude. Zahájení rekonstrukce gymnázia je plánováno na začátek roku 2002, kdy bude také zbourána původní budova hvězdárny.
prosinec 2000 z podnětu ZAS je zahájeno územní řízení na stavbu nové hvězdárny,
13.2.2001 je vydáno územní rozhodnutí.

duben 2001 – Magistrát města Zlína zadává zpracování projektové dokumentace firmě KB projekt Zlín.
30.4.2001 je projekt hotový. Podle tohoto projektu má nová hvězdárna stát celkem 8,9 mil. Kč.

červen 2001 – Zastupitelé 28.6.2001 schvalují svým usnesením č. X/20Z/2001 „záměr poskytnutí finančních prostředků do výše 5 mil. Kč na výstavbu hvězdárny“ a ukládají Radě města nachystat v tomto smyslu rozpočtové opatření do 30.8.2001.

30.8.2001 Zastupitelstvo města Zlína schvaluje výstavbu části objektu Nové hvězdárny Zlín z prostředků statutárního města Zlína a dofinancování stavby z prostředků Zlínské astronomické společnosti.

25.9.2001 nabývá stavební povolení právní moci.

září 2001 Magistrát města Zlína uvolňuje 3 mil. korun, které se musí proinvestovat do konce roku 2001.

říjen 2001 – Členové ZAS čistí plochu pro stavbu – kácení stromy.

listopad 2001 – Firma Stavosvit začíná stavět novou hvězdárnu.

4. dubna 2002 schvaluje Zastupitelstvo města Zlína

přidělení již vloni slíbených 2 mil. Kč.

červenec 2002 – Mobilniář ze staré hvězdárny se stěhuje do skladu ve Slušovicích.

31. července 2002 se stěhuje montáž hlavního dalekohledu z pozorovatelny staré hvězdárny na pozorovatelnu nové hvězdárny pomocí čtyřicetimetrového autojeřábu za pozornosti novinářů a televizních štábů.

srpen 2002 – Je zbourána stará hvězdárna.

duben 2003 – Zastupitelstvo města Zlína schvaluje zbývající finanční prostředky na dostavbu nové hvězdárny.
18. listopadu 2003 je stavba zkolaudována.

12. prosince 2003 je předána stavba investorovi a Jiří Grygar spolu s místostarostou Hynkem Steskou slavnostně zahajují provoz nejmladší české hvězdárny.

9. ledna 2004 se koná první akce pro veřejnost. Naplnily se snahy generací zlínských astronomických nadšenců.

Zahájení provozu v nové hvězdárně

Magistrát města Zlína přidělil budovu hvězdárny Zlínské astronomické společnosti na základě výběrového řízení. Slavnostní předání budovy hvězdárny proběhlo za účasti zastupitelů města Zlína, zástupců Zlínské astronomické společnosti a radních Zlínského kraje. Provoz hvězdárny byl zahájen přednáškou významného českého popularizátora astronomie Jiřího Grygara. Přednáška se týkala zejména významných astronomických objevů konce 20. století. Jiří Grygar ještě před přestřizním pásky otevírajícím novou budovu neopomněl zdůraznit nejvýznamnější astronomickou událost, kterou dle jeho názoru bylo postavení hvězdárny ve Zlíně. Svě přesvědčení stvrdil i prvním zápisem do nově založené kroniky nové hvězdárny.

Provoz pro veřejnost byl zahájen v pátek 9. ledna v 18 hodin. Více než 130 návštěvníků si tak poprvé prohlédlo novou budovu a vyslechlo si i povídání o průběhu stavby a astronomickou přednášku o Marsu.

Současně však ještě probíhá generální oprava hlavního dalekohledu a jeho montáže. Dalekohled byl rozebrán, vyčištěn, vyvážen, znovu promazán a osazen novými motory a řídicí jednotkou, která v budoucnu umožní digitální navádění dalekohledu.

V rámci generální opravy dalekohled dostal nový nátěr a od 7. května 2004 slouží zlínské veřejnosti i astronomům. Při rekonstrukci dalekohledu jsme s velkým překvapením zjistili, že tubus refraktoru je mosazný.

Nová hvězdárna je postavena jako náhrada za zbouranou starou budovu hvězdárny. Takto koncipovaná stavba byla proto již od svého projekčního začátku zamýšlena jako náhrada sice stavebně minimálního objemu, ale tak, aby do budoucna dokázala poskytnout služby odpovídající významu hvězdárny krajského města.

*Hvězdárna
se postupně
stane vědeckým
informačním
centrem.*

Nabídka

Pozorování noční oblohy s výkladem pro veřejnost

Pozorovatelná je pod odsuvnou střechou vybavena hlavním dalekohledem, což je soustava přístrojů na společné vidlicové montáži. Opticky jde o přístroje typu Newton 270/2150 mm a refraktor 130/1950 mm pro vizuální pozorování. Dalekohledy umožňují pozorování Měsíce, planet, hvězdných soustav a deep-sky objektů – mlhovin, galaxií a hvězdokup – za příznivých podmínek až do 11^m (tedy téměř 250x slabší, než okem bez použití dalekohledu) a refraktor je možno navíc přes den upravit pro pozorování Slunce. Hlavní dalekohled je pevně spojen s budovou – celková hmotnost cca 1000 kg. Na střeše sálu je pozorovací terasa pro malé přenosné dalekohledy Somet 25x100, které jsou určeny pro pozorování většího zorného pole - opět Měsíc, hvězdné soustavy, komety apod.

Pravidelné přednášky na přírodovědná témata pro veřejnost

Přednášky jsou určeny laické i odborné veřejnosti. Těžištěm jsou témata astronomická, nicméně pojem astronomie dnes v sobě zahrnuje téměř vše od historie přírodních věd, přes fyziku, matematiku, planetární kosmický výzkum, astronomickou techniku, astrofyziku, kosmologii apod. Hranice jsou zde jen velmi těžce stanovitelné – má-li vůbec smysl je stanovovat. Přednášky mají vždy pevnou koncepci stanovenou podle aktuálního dění v oboru a odbornosti přednášejícího. Přednášky jsou kromě vlastních přednášejících zajišťovány také předními odborníky z jiných ústavů.

Přednášky a prohlídky oblohy pro žáky základních a středních škol Zlína a okolí

Přednášky a odborný výklad navazují na úroveň a obsah učiva v předmětném ročníku. Mohou být koncipovány po dohodě s pedagogem dle potřeb výuky. Postupně jsme zpracovali několik tematických celků, které jsou promítány dataprojektorem s doprovodným komentářem přednášejícího.

V případě příznivého počasí mohou být přednášky doplněny prohlídkou večerní oblohy, popřípadě pozorováním Slunce.

Výuka dětí v kroužcích mladých astronomů v rámci rozvíjení zájmové činnosti dětí a prevence patologických jevů mládeže

Astronomické kroužky probíhají již od počátku historie astronomické společnosti ve Zlíně. Cílem je nabídnout absolventům nejvyšší možné vzdělání v oboru astronomie, které je astronomická společnost vlastními silami schopna poskytnout. Pro vedoucí kurzu to znamená zajistit si kontakty na odborných pracovištích, sledovat informace a aktuální dění v oboru a zejména samostudium. Úroveň poskytovaného vzdělání musí sice zohledňovat věk absolventů, nicméně v pokročilých ročnících se již přednáší vysokoškolská látka. Kroužky procházejí generačními cykly. Pro absolventy, kteří zůstávají v kroužku i několik let, je nutno přinášet a zpracovávat neustále nová témata. Nově přichozí si osvojují zejména základní orientaci v oboru.

Knihovna

Hvězdárna se postupně stane vědeckým informačním centrem. V době dostupnosti internetových informací by to nemusel být velký problém. Bude zde vytvořena knihovna, která bude zahrnovat a doplňovat nejen klasické tištěné publikace, které jsou dnes v majetku astronomické společnosti, ale i digitální media. Tyto informace budou návštěvníkům k dispozici na základě klasického půjčovního řádu a režimu. Knihovna by měla být v plném provozu ve školním roce 2005/2006.

Vědecký program

Astronomie je jediná současná věda, kde i amatérští nadšenci mohou podstatně přispět k rozvoji celé disciplíny. Proto i amatéři vybaveni špičkovou technikou (v současnosti vlastními astronomickou CCD kameru i dalekohled, další kamera s vyšším rozlišením se staví) dokáží měřit polohy asteroidů, vyhledávat supernovy apod. a tím přispívat k poznání vesmíru, v němž žijeme.

Již na staré hvězdárně jsme byli zapojeni do národních a mezinárodních výzkumných vědeckých programů.

Hvězdárna je otevřena:

- **za příznivého počasí** pozorování hlavním dalekohledem, popřípadě i menšími dalekohledy, ukázka souhvězdí, pozorování planet i vzdálených objektů vesmíru
- **v případě nepříznivého počasí** vám nabídneme prohlídku hvězdárny a instalovaných výstav

Délka dne a noci se během roku výrazně mění vlivem pohybu Země kolem Slunce a tomu je přizpůsoben i začátek našich astronomických pozorování:

• listopad až březen	od 19 h	
• duben až květen	od 21 h	
• červen	od 21:30 h	
• červenec	od 21:30 h	(koná se jen v pátek)
• srpen	od 21 h	(koná se jen v pátek)
• září až říjen	od 20 h	

Pravidelně v pondělí, středu a pátek. Vstupné: dospělí 20 Kč, děti do 15 let 10 Kč. Těšíme se na Vaši návštěvu pod hvězdnou oblohou.

Astronomická technika

Největší dva dalekohledy jsou umístěny pod odsuvnou střešou na společné rovníkové vidlicové montáži, což usnadňuje sledování pozorovaného objektu. To je velice důležité jednak pro pohodlí pozorovatele ale hlavně pro jejich fotografování.

Na montáži jsou umístěny dva přístroje:

- Čočkový dalekohled (*refraktor*) s průměrem objektivu 130 mm a ohniskovou vzdáleností 1950 mm.
- Newtonův zrcadlový dalekohled (*reflektor*) s průměrem hlavního zrcadla 270 mm a ohniskové vzdálenosti 2150 mm. Zrcadlo tohoto dalekohledu je schopno zobrazit najednou 2000krát více světla než lidské oko.

Hlavní dalekohled navrhl v 50. letech minulého století Karel Carbol, parabolické zrcadlo bylo tehdy zakoupeno na hvězdárně v Prostějově. Objektiv refraktoru o průměru 130 mm a ohniskem 1950 mm zhotovil prof. Vilém Gajdůšek z Ostravy.

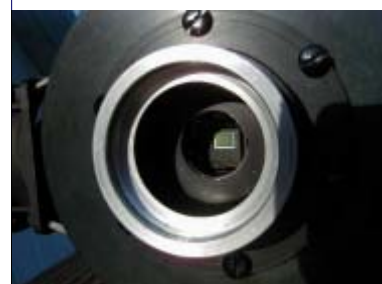
Hvězdárna je dále vybavena následujícími přístroji:

- CCD kamera TC245, kterou postavil Pavel Cagaš, je používána k pozorování slabších objektů vzdáleného vesmíru (objekt je zobrazen na monitoru) a k měření minimálních jasností proměnných hvězd.
- Refraktor ZEISS s objektivem o průměru 80 mm a s ohniskovou vzdáleností 1200 mm, uložený na přenosné rovníkové montáži. Často se používá k promítání Slunce na stínítko.
- Dalekohledy Binar Somet – binokulární širokoúhlý triedr 2 x 25 / 100 a Monar Somet – oba typy s průměrem objektivu 100 mm a s pevně instalovaným okulárem se zvětšením 25. Těmito mobilními stroji se pozoruje zejména z terasy. Také bývají používány k pozorování mimo hvězdárnu.
- Širokoúhlý Binar zvětšující 20krát s průměrem objektivu 80 mm.

Prstencová mlhovina M57 v Lyře
Foto Pavel Cagaš, 20.5.2005
CCD kamera SCIMA, Newton
270/2150, Hvězdárna Zlín

Přijďte za krásou noční oblohy na hvězdárnu. Odborný výklad provádí naši průvodci za tmy přímo u dalekohledu.

Naše pořady využívají moderní audiovizuální techniku a jejich odborná úroveň je uzpůsobena věku posluchačů.

Nabídka pořadů

Pořady jsou určeny pro školy a skupiny i s možností pozorování:

- **Sluneční soustava**
Základní informace o Slunci a devíti planetách tvořících základ našeho planetárního systému. Fascinující svět planet a jejich měsíců. Uvidíte fotografie pořízené z planetárních kosmických sond a i některé plánované projekty průzkumu těles slunečního systému.
- **Hvězdný vesmír**
Sluneční soustava uvnitř Mléčné dráhy – v Galaxii. Galerie objektů našeho nejbližšího galaktického okolí, mlhoviny, hvězdokupy, snímky zachycující hvězdy v různých stádiích jejich vývoje. Místní skupina galaxií, vzdálený vesmír pozorovaný největšími astronomickými přístroji naší doby. Dnešní představy o struktuře a velikosti pozorovaného vesmíru.
- **Slunce**
Nám nejbližší a nejlépe prozkoumaná hvězda. Sluneční těleso je zde předvedeno ve všech oborech spektra, ve kterých je dnes sledováno. Odpověď na otázku „Proč svítí hvězdy?“ Úkazy na Slunečním povrchu, teorie vnitřní stavby, koronální struktury a v neposlední řadě vliv Slunce na Zemi.
- **Messierův katalog**
Nejoblíbenější utřídění nejjasnějších objektů hvězdné oblohy sestavené Charlesem Messierem ve druhé polovině 18. století. Náplň a úkoly astronomie na přelomu 18. a 19. století. Romantická doba prvních objevů nehvězdných objektů a počátků zvětšování vesmíru do dnešních měřítek.
- **Počátky teleskopové astronomie**
Vývoj astronomické přístrojové techniky od objevu dalekohledu do počátku 20. století. Fyzikální princip jednotlivých typů teleskopů. Velké stroje a objevy 18. a 19. století. Konstrukce čím dál větších refraktorů, velké hvězdárny, největší čočkový dalekohled světa. Objev fotografických předností zrcadlových soustav a jejich vstup do astronomie.
- **Zvětšil se vesmír v roce 2004? pořad o objevech poslední doby**
- **Od trpasličích galaxií k velkým strukturám Všemíra**
- **Velké dalekohledy světa**
- **Hvězdy a obrovězdy**
- **Rentgenová astronomie**
- **Trpasličí galaxie a Mléčná dráha**
- **Geologie planety Země**
- **Planetky**
- **Neviditelný vesmír**
- **Infračervená astronomie**

A mnoho dalších, popřípadě pro Vás vytvoříme přednášku na Vámi zvolené téma.

Objednávejte na zas@zas.cz, vyplněním formuláře na www.zas.cz nebo volejte na telefonní číslo 577 436 945 (záznamník).

Vstupné 25 Kč za žáka, na každých 10 žáků jeden pedagog zdarma.

Výstava Paraguayských malířů

V létě 2004 se na hvězdárně konala výstava paraguayských malířů. Výstavu zahájil vzácný spolupřadatel Honorární konzul Republiky Paraguay pan Jindřich Prouza. Výstava byla v sále hvězdárny k vidění do konce letních prázdnin. Obrazy zde vystavili pánové Venceslao Vladimír Lizán a Jorge A. von Horoch.

Venceslao Vladimír Lizán, který své obrazy v České republice představil poprvé, pochází z Asunciónu, hlavního města Republiky Paraguay. Jeho prarodiče byli Francouzi, rodiče pocházejí z Československa. Vystudoval mezinárodní kolej v Sta. Clara a architekturu a obchod v Argentině. Rozhodl se zabývat výhradně malováním: „Když maluji, stávám se součástí přírody. Zobrazuji detaily, které nám mamka příroda nabízí. Umožňuje mi to nekonečné množství barevných tónů pastelů Faber Castel. Prostřednictvím pastelových tónů vytvářím realistické obrazy a výsledkem je velmi přesné zobrazení nálady. Skutečnost je pozvánkou k rozjímání.“

Jorge A. von Horoch je jedním z nejvýraznějších současných paraguayských malířů. Narodil se v Asunciónu, kde také získal vysokoškolské vzdělání. Sám zvládl techniku olejové malby a dnes se věnuje pouze malování. Poprvé vystavoval své obrazy v České

republice v Toskánském paláci (2002), v květnu 2004 následovala výstava ve výstavním sále Štefánikovy hvězdárny v Praze, odkud jsme jeho dílo přivezli pro představení ve Zlíně. Hvězdárna Zlín tak umožnila svým návštěvníkům shlédnout jeho obrazy v našich krajích již potřetí.

Vernisáž přijel navštívit první tajemník Velvyslance Paraguayské republiky ve Vídni a mnoho vzácných hostů, kteří spolu cizokrajně hovořili.

Na vernisáž přišel také slavný cestovatel Miroslav Zikmund, který spolu s Jiřím Hanzelkou navštívil Paraguay před padesáti lety.

V předvečer vernisáže přednášel Jakub Rozenal ze Štefánikovy hvězdárny v Praze o své cestě Jižní Amerikou za velkými dalekohledy, o putování z hlavního města Paraguaye Asuncionu přes Argentinu do chilské pouště Atacama na Mont Paranal k dalekohledu VLT.

Hvězdárna se stává součástí kulturního potenciálu zlínského regionu.

Rozdělení státu bylo zanedbatelnou epizodou.

Pro lidi hledající kulturní souvislosti hranice států postrádají smysl.

Cena Dušana Jurkoviča ve Zlíně

Je sobota 16. října, venku hnusno, mrhnutí postupně přechází v neustále silící déšť, prší, že by ani architektka na hvězdárnu nevyhnal. Dlouho dopředu jsme se v tomto krásném podzimmím dni rozhodli představit veřejnosti prestižní výstavu slovenských architektů.

Profesor Štefan Šlachta, prezident Spolku architektov Slovenska, přijel z Bratislavy přes Krakov a promluvil přítomným architektům do zbytků jejich federálních duší. Symbol Jurkovič přilákal na svoji prvorepublikovou legendu příznivce jeho luhačovických domů a z filmu na závěr vernisážového večera si všichni, kteří zůstali, možná uvědomili, proč se nejdůležitější soutěž slovenských architektů jmenuje právě po něm. Osobně si myslím, že rozdělení státu bylo v této souvislosti zanedbatelnou epizodou. Pro lidi hledající kulturní souvislosti, hranice států postrádají smysl.

Čtrnáct dní po vernisáži, v témže sále plném projektů a staveb postavených kousek od nás, seznámili mladí horolezci posluchače se svou cestou na Mont Blanc. Opět souvislost a snad ne vykonstruovaná: Milan Rastislav Štefánik, po kterém se kupodivu jmenuje

petřínská hvězdárna, byl prvním československým dobrodruhem ve francouzských diplomatických službách, který na vrcholu tohoto kopce postavil hvězdárnu. Architekt Dušan Samuel Jurkovič pak tomuto tragicky zemřelému nadějnému diplomatovi nové československé vlády postavil na vrcholu hory Bradlo nejkrásnější pomník v době, kdy landart v takových souvislostech málokdo dokázal chápat.

Architektura je fenomén zabývající se souvislostmi a lidská potřeba vnímání souvislostí nese hranice. Slovenská architektura v souvislostech možností, které jsme si dobrovolně nechali rozdělením státu za hranicemi vnímání, je v sále zlínské hvězdárny krásná. Je krásná jako připomenutí staveb, které bychom měli znát a vnímat je jako součást i našeho kulturního kontextu. Jsem osobně velmi vděčen panu profesorovi Šlachtovi, že nám současnou slovenskou architekturu takto překrásně nabídl. A aby toho nebylo málo, celý večer plný mluvy o architektuře ještě povzneslo několik mocných písní zapěných sborem Bábini di Vizovice sbormistra Karla Dvořáčka.

Rozladěný černý ještěrk

V závěru roku 2004 jsme uspořádali koncert brněnské kapely Rozladěný černý ještěrk, která dle vlastních slov hraje neotřelé folkové experimentálně tvrdé písně.

V současné době tvoří základní sestavu kytara, housle, baskytara a akordeon (na hvězdárně hráli ještě v sestavě s violoncellem). Koncert byl umocněn projekcí abstraktních

fotek nočních světél. Kapela vydala vlastním nákladem demo Kereke a v roce 2004 desku Jemná notorika. Má za sebou množství

koncertů v čajovnách (Fryšták, Kyjov), rockových klubech (Stará pekárna, Skleněná louka, Delta) a festivalech (Folkové prázdniny).

Cestovatelské večery s CK Kudrna

V období dlouhých zimních večerů pořádáme ve spolupráci s cestovní kanceláří Kudrna tradiční besedy s promítáním fotografií z cest po blízkých i exotických zemích.

O své neobyčejné cestovatelské příběhy se s námi podělili průvodci cestovní kanceláře, kterým cestování přirostlo k srdci.

*Zlínská hvězdárna
nežije jenom
astronomií.*

Kronika akcí roku jedna

9. ledna 2004 Nová hvězdárna je slavnostně uvedena do provozu.

20. února 2004 Po 39 dnech provozu nové verze internetových stránek www.zas.cz znamená 1000. návštěvník.

30. dubna 2004 Koná se velká noční hra Od soumraku do úsvitu.

7. května 2004 Do provozu je po generální opravě uveden rekonstruovaný dalekohled.

22. května 2004 Den otevřených dveří: prohlídka nejmladší hvězdárny v České republice v rámci akce Bambiriáda 2004.

8. června 2004 Astronomická událost století: pozorování přechodu Venuše přes Slunce.

22. června 2004 Vernisáž výstavy obrazů paraguayských malířů pana Jorge von Horoch a pana Venceslao Vladimira Lizána.

18. července 2004 Začíná dvoutýdenní Astrotábor ve Vlčkové nedaleko Zlína.

4. září 2004 Vernisáž výstavy Grand Prix Obce architektů.

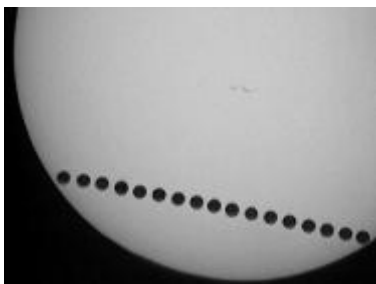
24. září 2004 Zahájení astronomických kroužků ve školním roce 2004/2005.

16. října 2004 Vernisáž výstavy slovenských architektů Cena Dušana Jurkoviča.

28. října 2004 Pozorování úplného zatmění Měsíce.

27. prosince 2004 Koncert dark-folkové skupiny Rozladěný černý ještěrk.

Fotografie Pavel Cagaš

Pozorování přechodu Venuše přes Slunce

Některé astronomické úkazy můžeme vidět často, na některé si musíme jistou dobu počkat. A existují úkazy, které nikdo z nás dosud neviděl a za svého života už pravděpodobně ani neuvidí. Například přechod planety Venuše přes sluneční kotouč.

Od vynálezu dalekohledu na počátku sedmnáctého století jsme tudíž mohli vidět pouze šest takových událostí: v letech 1631, 1639, 1761, 1769, 1874 a naposledy v roce 1882.

A v létě 2004 jsme se konečně dočkali a přálo nám i počasí. Hvězdárna byla celé dopoledne v obležení malých i velkých zájemců o pozorování včetně tisku a štábů regionálních televizí.

Celý přechod Venuše přes sluneční disk trval přes pět a půl hodiny a to nejzajímavější se odehrálo v prvních a posledních dvaceti minutách.

A pokud jste tento unikátní a vzácný úkaz nestihli? Příště máte možnost ještě 6. června 2012, avšak musíte odcestovat na opačnou stranu naší planety - do Severní Ameriky, na

Havajské ostrovy, do severní Asie, Japonska nebo do východní Austrálie. A pokud vám ani toto datum nevyhovuje? Pak musíte počkat až do 11. prosince 2117.

Pozorovali jsme zatmění Měsíce

Loňské podzimní zatmění Měsíce jsem se rozhodl pozorovat na zlínské hvězdárně. Bylo to vlastně poprvé, kdy jsem zatmění pozoroval jinak než pouhým okem či svým triedrem. Obavy jsem měl z veřejnosti, která vždy na hvězdárně poněkud „překáží“ ;-). Ale nakonec to nebylo tak hrozné.

Pár hodin před začátkem úkazu vypadá počasí slušně. Vytahujeme dalekohled a snažíme se něco napozorovat. Po nějaké době se dělá opar a kolem Měsíce se vytváří halo. Přesto jsme však zatmění viděli celkem slušně.

Lidé z řad veřejnosti mají přístup k hlavnímu čočkovému dalekohledu, zatímco já stojím u Newtona 270/2150 a Zenitem-E fotím v jeho primárním ohnisku.

Teprve po příjezdu na hvězdárnu jsem zjistil, že je to na tři roky poslední úplné zatmění Měsíce, pozorovatelné z našich zeměpisných souřadnic. A tak jsme si celý úkaz patřičně užili.

Lukáš Turek

Fotografie Lukáš Turek

OD SOUMRAKU DO ÚSVITU

je velká noční hra pro
odvážné týmy
dobrodruhů.

Odehrává se ve Zlíně a
jeho blízkém okolí.

Týmy postupují po
jednotlivých stanovištích,
na kterých je čekají šifry,
hádky a jiné úkoly.

Vyhrává tým, jenž do cíle
dorazí jako první, ale za
vítěze se může
považovat každý, kdo
dorazí do cíle ve
stanoveném limitu.

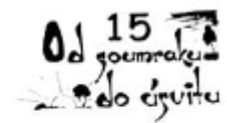
Hra se koná od roku
2004 a pořadatelem je
Zlínská astronomická
společnost ve spolupráci
s Centrem prevence Zlín.

Obdobné hry jsou
pořádány na několika
dalších místech
naší republiky.

Od soumraku do úsvitu

Při jedné rodinné oslavě mi má drahá sestřenice nabídla, ať s nimi jdu na noční hru, kterou pořádá hvězdárna ve Zlíně. Že se začíná v pátek 30.4. večer a končí v sobotu ráno, trať povede po Zlíně a okolí, a smyslem celé hry je řešení různých šifer a úkolů. Docela se mi to líbilo, ale definitivně jsem se rozhodl až při pohledu do kalendáře: „Závody na Vsetíně - jo, ty klidně oželím.“

nervozitu. Každou chvíli měl přijít signál, který měl začít hru. To pětiminutové čekání byl jeden z nejzajímavějších okamžiků celé hry. Najednou mezi písněmi bezesporu kvalitní polské dechové hudby promluvil pro mne známý hlas paní Pluhařové. Oznámila: „Pro hráče hry Od soumraku do úsvitu mám jedno sdělení: ...“ a začala číst čísla. Asi 15 čísel pak ještě jednou zopakovala.

EUZZAWOVNBMYASDPFOOZIFVMFNSAUTRFNNIUVFNASHEVN
BUFREVNVIUUMERJNEUBZCNIUZQWQREUTPOFPVLMXNNTYV
CDDSCXHFNVBFKJIEUZZTZTWWOIQPAHALXXDMDHHETFIIJVV
HSGYYADXIIDXBVMNKLLEJPUOOSTIEZZAUUEWHHTQEENQGW
IEASYTCEGTETVHBOOVNBKJGKFOPEIQZSRAFFDBVYCVDFGFF
AGZTIGPPLDKNQGA TTEPERDBCBBVNMYKEZRZHFDAIRNMVDMT
VVOIREUZWOVNBMYAASDPFOIFVMFNSAUUTRFNUIVFDNASHE
VNBUFREVNVIUAERJNEUBZCNIUZQWQREUUTPOFPVLMXXINYV
CDDSCXHFNVBFKJEEIUZZTZWOWIQPAHALXMDHETFIFFCJHSGY
DXIXBVMNKLLOJPUOTIIESEZUEWTQEQWASYCCMPEGTTSUPVH
BOVNBBEATJGKFOPEIQZZTSRAFDBVEYCVDFGZMTIGPLDDMKN
QGA TTEPERDBCBBVNMYRKEZZURZAFUIPOZTFRJNEWMILOP

V pondělí před osudnou nocí jsem se podíval na internet a mé nadšení pro tuto akci ještě vzrostlo. Vše bylo tak trochu tajemné a dobrodružné, a to týmy ještě ani nevystartovaly. Dva dny před startem jsme dostali e-mail s posledními instrukcemi. Doporučené pomůcky do hry, seznam očíslovaných slov a taky, kde a v kolik se startuje. Jak start proběhne nikdo ze závodníků nevěděl.

V pátek kolem čtvrt na sedm náš tým dorazil na náměstí Míru, kde měl o půl proběhnout start. Zrovna probíhalo setkání družebních měst, takže tam bylo několik stánků, trochu více civilistů a na pódiu živá hudba. To vše dohromady dělalo docela slušný mumraj, do toho se začaly scházet týmy hráčů. Musím říct, že byli na první pohled trochu odlišní od ostatních. Každý batoh a všichni dobře oblečení na celonoční procházku. Když se přehoupla půl, zaznamenal jsem u týmů docela

Začal docela zmatek. Někdo to nestihl ani napsat. My jsme byly rozděleny, abychom pokryly celé náměstí, takže jsem začal pobíhat po náměstí a hledat zbytek týmu. Tiše jsem doufal, že to mají napsané, já jsem zachytil jen pár čísel. Psal jsem je propiskou na ruku. Našel jsem bratrance, který mě šel hledat, nevěděl, kde zrovna holky jsou, ale řekl mi, že to stihly napsat všechno a už luští. Zavolali jsme mobilem, který byl dovolený, vlastně doporučený. „Jednoduchá šifra vede do parku u zámku, tam hledejte v odpadkovém koši další vzkaz. Holky už tam sly.“ říká Jirka, když dovolal. Běžíme s davem hráčů do parku. Tam se nám naskytl neskutečný pohled. Tlupa lidí pobíhá mezi odpadáky a něco hledá. Nejspíš byl lístek se šifrou ve více kóších, aby se hráči rozptýlili. Sestřenky nikde nevidíme, takže znovu voláme. Když je po telefonátu najdeme, začíná první velké luštění. Je to bludiště, z kterého máme najít vý-

chod ven, v jednotlivých cestičkách dávají písmena smysluplné věty. Nacházíme vzkaz, abychom jeli ke kostelu na Jižní Svahy a hledali kluka ve žlutomodré mikině. U trolejbusu je spousta týmů, používat MHD je ve hře povoleno. Asi je to správné řešení, říkáme si. U kostela nás však čeká nemilé překvapení. Nikde nikdo. Znovu luštíme bludiště. Po pěti minutách nacházíme východ ven.

Vyluštění je šokující. Někde na zastávkách a trolejbusoch linky devět hledáte kluka v červené čepici a sdělte mu heslo „revize jízdenek“. Rozdělujeme se, to je také povoleno. Já s Lenkou jedeme dolů do města, Jirka s Janou obejdou zastávky ke konečné devítky a pak pojedou dalším trolejbusem za námi. U každé zastávky vyhlížíme červenou čepku. U nadejzdu tedy kousek od parku, kde hra začala, sedí borek v červené kšiltovce. Když mu řekneme heslo, mlčky nám podá mapu Zlína. Našli jsme druhou šifru. Po chvíli hledání indicie nacházíme dokreslený křížek.

Jedeme na Podhoří k sirnému prameni. Voláme druhé části týmu, ať se přesunou do města. My pokračujeme sami trolejbusem číslo 4. Čtverka trolejbus je doslova narvaná hráči. Civilisti se nestačí divit. Na konečné se k lesu rychlým krokem valí skupina bláznů. Najít první lesní šifru nebyl vůbec problém, dav se cestou vůbec neroztrhal.

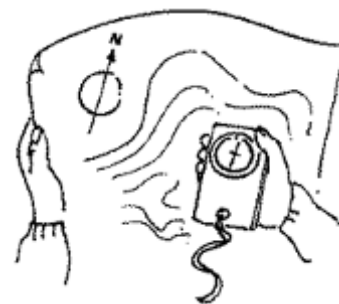
Tentokrát byla šifra úsměvná a velmi snadná. Test s tematikou dětských filmů, seriálů a pořadů. Altán na stezce zdraví, kam nás posílá rozluštění, znám docela dobře. Vlastně jdeme kus tratě Běhu kolem Zlína. Cestou voláme zbytku týmu. Ti jsou v centru a vydávají se k altánu odtud. Dav hráčů se teď trochu roztrhal a u altánu už není tlačeni. Čtvrtý úkol je na celé ploše hřiště. První hledáme zbytek týmu, pak hledáme písmena,

spouštíme kolmici, měříme vzdálenost od písmene k zemi, pak seřazujeme písmenka podle vzdáleností a vychází věta, která velí: k umělému svahu. Vyrážíme mezi prvními.

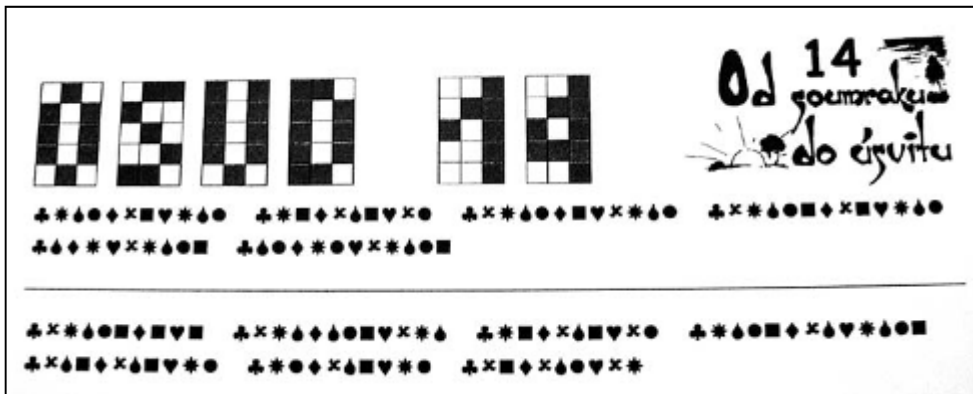
Při pobíhání kolem altánu se docela zešeřilo a v lese začala být tma. Týmy, které tam přišly později, musely hodně ztratit. Taky se rozpršelo, konečně vše jak má být! Na bráně ke sjezdovce nacházíme pátou šifru. Tabulka, do které se doplňují hodnoty mincí a bankovek, není až tak náročná. Tady jde spíše o taktiku. Všimli jsme si, že se v zadání píše: výchozí místo jsou Příluky. Jdeme k trolejbusu, šifru vyluštíme cestou. Kdo to tak neudělal, ztratil další čas. My jsme ovšem měli smůlu. Trolejbus na Příluky nám ujel doslova před nosem. Jedeme kousek devítkou a koho nepotkáme! Chlapík v červené kšiltovce. No, nechtěl bych ho v tuto dobu nahánět po Zlíně.

Než trolejbus odbočil k nemocnici, vystoupili jsme. Luštíme na zastávce a čekáme na správný spoj. Všechno sedí a ve výsledku šifry se mluví o kapličce. V „traiflu“ přistupujeme k dalším týmům. U kapličky jsme mezi prvními, ale nic nenacházíme. Kde to je? Přichází další týmy. Děti lidí, kteří mají na prostranství táborák a upalují čarodějnice, nám bezelstně říkají: „Vy taky hledáte kapličku? My už jsme nějaké lidi poslali nahoru. Tam na kopci je ještě jedna.“ Dochází nám, že je to tak. Tam už doopravdy šifra byla a jaká..!

Pod námi bliká Zlín. Někde tam má taky blikat světlo, bude to něco na způsob morseovky. Máme to, něco podezřele bliká u gymplu. Vzkaz má začínat malinkou pauzou. První pokus zaznamenat zprávu nevychází. Ten druhý už je úspěšný. Podle přiloženého seznamu písmen a znaků velmi podobné morseovce, musíme navštívit starou střelnici

Doufám, že jsme tu správně. My dnes hrajeme takovou hru. Prosím Vás, můžeme si u vás koupit pišingr. Jeho odpověď byla v duchu celé hry: Deset korun!

Od Goumraku do Svitu

*Doporučuji všem,
kteří chtějí poznat
atmosféru Zlína -
dobrodružného.*

1,5 km západně od nás. I pro znalého Zlíňáka docela tvrdý oříšek, ale pro ostríleného orientáka, který zná na Štákáči za ty roky každou díru v zemi, žádný problém. Vzal jsem si OB mapu, i proto byla cesta přes les hezkým zpestřením celé hry.

Na střelnici doháníme další tým. Nejtěžší bylo najít tam v té tmě složku se šifrou. Byla to neúplná fotka rozcestníku, samozřejmě na ní chybělo to nejdůležitější. Podle ukazatelů na obrázku jsme se rozhodli jít pod Burešov. Dá se říct, že jsme šli na jistotu. Osmá šifra byla na způsob domina. Seskládat dvojice čísel do většího čtverce s čísly tak, abychom ho celý zaplnili, nám netrvalo déle jak 10 minut. Čekali nás delší přesun, kaplička v ulici U kapličky je až na Zlínských pasekách. Asi desetiminutový prostop na zastávce vyplňujeme svačinou, slivovicí a ošetřováním puchýřů na nohách. Užíváme si posledního svezení ve hře. Jedeme sami. Hádáme naše umístění, tak v první desítce bychom být mohli. Pod Jižňákama jsme vysedli a ke kapličce se prošli.

Tato šifra byla na první pohled docela složitá. Sestavit příběh jsme jaksi zvládli, otočili jsme lístky, ale co dál. Ve třech řadách se nám spojily obdélníky s různými počty teček. Napadlo nás, že počet teček bude pořadí písmen v abecedě. Zkusili jsme to. Vycházelo KUP Sl... a dál nějaký nesmysl. Lenka se soustředila na dokončení příběhu a my s Janou jsme řešili další řádky. V týmu vypuklo nebývalé nadšení. Vyluštili jsme tu složitou šifru velmi rychle. Navíc se na místě objevili pořadatelé a řekli nám, že jsme mezi prvními dvěma týmy.

A co jsme vlastně měli koupit a kde? Přeci pišingr v nonstopu na autobusáku, kde jinde. Od teď už jen po svých, já jsem v pohodě, ale holky budou asi trpět. Fousatý pán v kiosku budil respekt, proto jsem na to šel opatrně. „Doufám, že jsme tu správně. My dnes hraje takovou hru. Prosím Vás, můžeme si u vás koupit pišingr.“ Jeho odpověď byla v duchu celé hry: „Deset korun!“, žádná šifra už nebude zadarmo. Dostali jsme trubičky, které si rozdělujeme a zkoumáme obal, něco na něm musí být. V tom Jana říká: „Tady něco je“ a vytahuje z pusy moták jak pro

soudruha Fučíka. Jediné štěstí, že nebyl v mé části tyčinky. Už by nebyl...

Na lístečku se dovídáme, že musíme k divadlu hledat pomník Jana. Zbytek týmu zná místo přesně, kousek odtud totiž bydlí. Chuť, s kterou jsme se pustili do další šifry nás velmi brzy přešla. To, že z vystříhaných čtverečků máme slepit kostku nás napadlo hned, ale co s tou nekonečnou řadou písmen? Hledáme, zkoušíme, zprava, zleva, druhé, třetí, stále nic. Kde to vůbec začíná?

Po hodině jsme se nepohnuli z místa. Přichází další týmy a my stále nic. Nakonec jsme skončili u děcek doma. První zkoušíme poslat průzkum ke knihovně a do okolního parku, ale to byl jen takový pokus. Pak nacházím tlustou čáru na hraně kostky a za dalších pět minut máme řešení. Doplnujeme zásoby, měníme ponožky a vyrážíme k mostu na Podvesnou. Určitě nám to trvalo přes dvě hodiny. Jsme rádi, že tu jedenáctku máme za sebou.

Dvanáctka je proti ní doslova lehoučká. Jaroslavice je náš další cíl. Celou cestu nemůžeme přijít na to, co tam hledat. Naštěstí týmy roztroušené kolem pomníku nás navedly k šifře. No a tu jsme nevyluštili. Ani přesně nevím, jak dlouho jsme tam seděli. Ale bylo to určitě dlouho. Možná tři hodiny. Unaveni jedeme domů.

Přes neúspěch našeho skvělého týmu, který nás mrzí hlavně proto, že jsme se chvíli cítili hodně nahoře, musím říct: byl to skvělý noční zážitek. Pořadatelé se nechali slyšet, že příští rok ke konci dubna bude další ročník. Doporučuji všem, kteří chtějí poznat atmosféru Zlína - dobrodružného. Pořadatelé, mimo jiné, na příště slibují více orientace v terénu !!

Jan Vyoral

Pozn. red.: prvního ročníku se zúčastnilo téměř 400 dospělých hráčů. Reportáž z dalšího ročníku čekejte v příštím čísle.

Jaký byl Astrotábor Vlčková 2004?

Na Lesní čtvrti už se prostory parkoviště plní nedočkavými táborníky. Po prohlídce zlínské hvězdárny vyrážíme do Vlčkové. Začal první den tábora...

S nikým se neznám. Až třetí den se připojím ke skupince lidí. Vzhledem k vysokému počtu účastníků se totiž kolektiv rozdělil na ty, co už se znají z minulých táborů a na ty, co do Vlčkové zavítali poprvé.

Začátkem července jsem si užíval astronomického tábora, pořádaného valašskomeziříčskou hvězdárnou. Pokud bych měl oba tábory srovnat, tak především velkým plus pro Vlčkovou je budíček v 9 hodin, což je o dvě hodiny později než ve Valašském Meziříčí. Dále mě překvapila poměrně tmavá obloha. Téměř všechny jasné noci jsme tak využili k pozorování – především deepsky objektů. K těmto účelům byly k dispozici binary a monary na stativě. Co se týče přednášek, tak ve Valašském Meziříčí jich bylo více, na tomto táboře mi zase přišly odbornější. Velkou výhodou je možnost výběru ze dvou přednášek – pro začátečníky a pokročilé.

Co ale ztrácí valašskomeziříčský tábor tady, to dohání především ve volnějším režimu. Prakticky pořád – kromě přednášek – bylo osobní volno, kdy mohl člověk vynaložit s volným časem podle svých potřeb. Zatímco na tomto táboře byl program velmi nabitý –

vše bylo přesně načasované a osobního volna bylo minimum. Většina každodenních her sice byla super, ale asi bych jejich množství omezil... Nicméně vzhledem k tomu, že jsem byl na rozdíl od jiných na tomto táboře poprvé, neodvážil jsem se do toho moc mluvit. Velkým rozdílem je taky to, že zde je člověk dva týdny v přírodě, zatímco hvězdárna Valašské Meziříčí může poskytnout své zázemí ve městě. Což má samo o sobě své výhody i nevýhody. Abych to nějak shrnul – oba tábory jsou úplně jiné, těžko je srovnávat...

Uběhl první týden a já jsem postupně poznával stále nové a nové lidi. Mimo jiné jsem se seznámil s bezva holkou ze Zlína. S těmi, se kterými jsem za celý tábor neprohodil ani slovo, si snad víc popovídám příští rok...

V dalších dnech počasí moc nepřálo. Bylo víc volného času, ten se ale v dešti stejně nedal moc využít. Hezky se udělalo alespoň na poslední dva dny. I když to tak ze začátku nevypadalo, nakonec se mi na táboře líbilo a nevadilo by mi ani kdyby se ještě nejméně o týden prodloužil ;)

Domů jsem si odvezl hlavně vzpomínky na krásné večery, noci pod tmavou oblohou a vůbec – na 14 skvělých dní. A vzkaz pro všechny vedoucí a účastníky tábora? Bylo to fajn a doufám, že se ve stejné sestavě setkáme i příští rok.

Lukáš Turek

*Bylo to fajn
a doufám,
že se ve stejné
sestavě setkáme
i příští rok.*

Reportáž popisuje výpravu do severní Indie, kde se v drsném prostředí západních Himalájí rozkládají bývalé budhistické království Ladakh a Zanskar. Jsou to země klášterů, lámů a vysokohorských průsmyků. Dnes se tato oblast nazývá často Malým Tibetem, protože jde o poslední baštu tibetské kultury a náboženství. Výpravu podnikli Martin Jurásek, Tomáš Výmola, Lukáš Kozubík a David Kozubík.

Cesta členů ZAS do Indie

Hned po vystoupení z letadla nás „lištil“ šilený vzduch: je tady děsně vedro, vlhko a skoro není vidět na Slunce, jaký je tady smog. Do toho je strašný hluk – každý strašně křičí a troubí, jen krávy nebučí, jak jsou vyzáblé a hladové (včera jsme viděli jednu vlézt dokonce do restaurace a účta neúčta byla od tud vykopána).

Hned první den jsme mockrát naletěli místním obchodníkům a podvodníkům. Asi na nás byla moc vidět naše bezradnost. No jo, co se cestování po Asii týče, jsme zelenáči. Oni to hned poznali a vláčeli nás sem a tam (až se jim podařilo nás dostat do předraženého hotelu, no alespoň jsme měli evropský záchod a televizi s MTV). Dneska už smrdíme

a ukazoval na hromadu sutin. A chtěl nás odtáhnout někam jinam – samozřejmě že do spřízněné cestovní kanceláře. Asi by nám ty rezervace zajistili také, ale s velkou přírůžkou. Ale na nás si nepřišel.

Co jsem si tady hned zamiloval, byla vůně vzduchu. Ano, je tu strašný smog, ale přesto to tady nádherně voní. Asi je to tím, že se tu žije přímo na ulici a to doslova. Ulice nebo spíše uličky jsou lemovány obchůdky a maličkými restauracemi, kde vám okamžitě připraví nějakou šlichtu nebo jen čaj s mlékem (ano už jsme na tuhle stravu přešli a teď jen čekáme, až přijde první sračka). A všude na zemi žijí a umírají celé rodiny. Tím vším se proplétají tisíce rikšů, aut, autobusů a krav. To do-

jako oni, nejsme tak bezradní, batohy máme v úschovně a nakoupili jsme i stejné košile jaké tady frčí – takže se lišíme pouze naší bílou hubou a s tím už asi moc neuděláme :-)

Opravdu to všechno pomohlo a už nás ani tak moc neotravují. Samozřejmě až na výjimky jako například dnes ráno: Šli jsme na vlakové nádraží – tam je v prvním nadzemním podlaží rezervační místnost pro turisty. Akorát jen na schodišti stál chlápek s rozpaženými rukama, začal křičet, že to tam všechno spadlo

hromady vytvořilo takovou opojnou vonnou směs, že nám někdy stačí si jen někde ve stínu sednout (nejlépe uprostřed džinistického chrámu) a dýchat.

Jsme tady teprve druhý den, ale už se to zdá jako týden. Je to tím, že každá maličkost je pro nás malé dobrodružství – a jdeme do všeho, i uši jsme si nechali na lavičce v parku vyčistit :-). Jediné, co mě mrzí, že nestíhám moc fotit. Je to tady velice krásné, hlavně lidé, ale přestože chodím s otevřenými očmi-

ma, jsem vším natolik fascinován, že na foťák zapomínám. Dnes v noci se přesuneme na východ do města Varanasi. Ano, je to přesně to město, ve kterém se spálené mrtvoly hází do řeky, ve které se koupou lidé. Bude to tam síla, a tak jen doufám, že pobyt v Delhi byl dobrý trénink. Takové to: těžce na cvičišti – lehko na bojišti.

Druhý den ve Varanasi - mám tohoto města plné zuby. To neznamená, že by se mi nezamlouvalo, ale mám pocit že něco přes dva dny bohatě stačí. Je to sice skoro nejstarší uctívané místo na světě (podle pověsti ho založil sám bůh Šiva), ale taky je to děsný BORDEL. Nechápu jak se tohle místo může v překladu jmenovat Město světél. Ja bych mu říkal město sraček.

Cesta sem z Delhi trvala asi 12 hodin a byla naprosto bezproblémová – České dráhy by se měly od těch zdejších učit. Lístek do vlaku si totiž lze rezervovat z jakéhokoliv nádraží a libovolně dlouho dopředu. A přestože to ve zdejším zmatku vypadá neuvěřitelně, skutečně se pak na dveřích vagónu objeví papír se seznamem lidí a je tam i vaše jméno - jediná chyba v našem případě byla v tom, že vlak přijel na špatnou kolej :-). No, a po krásných 12 hodinách odpočívání a prohlížení si krajiny z jedoucího vlaku nás čekal šok. Varanasi.

Představte si rušnou ulici, na ní smetiště, na smetišti rochníci se prasata a mezi nimi malou holčičku. A takových obrazů mám teď v hlavě spoustu: odpadky se tady hází v pytlíku přímo na ulici, kolikrát i na hlavy turistům, hrníčky na čaj se umývají v řece kde se koupou a umývají lidé a kde plavou zbytky nespálených mrtvol. Ulice jsou jedno velké smetiště a když zaprší, je to tady jak v chlívě.

No a na to, že je to svaté město, nás už hodně lidí poslalo do pekla (možná i do prdele, ale tak dobře jsme jim zase nerozuměli). Napřed na zdejším starém městě k nám přišel svatý muž žebrat, Lukáš si udělal fotku a já mu podal 2 Rp a on na nás že je svatý muž a že za žebrání bere minimálně 10 Rp. Tak jsme si prachy vzali zpět, šli pryč a on nás dlouho pronásledoval, přes několik obchodů (na to že při žebrání se sotva belhal, tak teď utíkal, že jsme ho setřást nemohli) a když už nemohl, tak jen křičel něco o pekle a pak nějaké zdejší nadávky a kletby.

A ještě zábavnější situace nastala večer: to jak se tady pálí po smrti lidé a házou do řeky (mimořádně těhotné ženy, děti, zvířata a nemocné leprou topí přímo bez spálení) je velký obchod. Ne každý na to má. A je tu spousta starých lidí, co čeká na smrt a na

*Odpadky se tady hází
v pytlíku přímo na ulici,
kolikrát i na hlavy
turistům, hrníčky na čaj
se umývají v řece, kde se
koupou a umývají lidé
a kde plavou zbytky
nespálených mrtvol.*

*Ať už jsou zdejší stálí
obyvatelé mladí nebo
staří, ať už tu bydlí
nastálo či jen
na dva měsíce,
nedělají celé dny nic.*

přežití a na dřevo si vydělávají žebřáním. Ráno nás nějaký muž tímhle místem provedl, pěkně nám o něm popovídal a přestože jsme z průvodce věděli, že jsou to pěkní vydřiduši, přispěli jsme jedné staré ženě na pohřeb. Ona nás za to pohladila a popřála hodně štěstí - prostě normální obchod - za pár rupek jsme si vylepšili karmu.

No a večer jsme se zase pohybovali v místech pálení. A kde se vzal tu se vzal přitočil se k nám staříček a začal vykládat o karmě. Asi po 30 minutách se zeptal, zda přispějeme na pohřeb starých lidí (že si tím vylepšíme karmu) - samozřejmě že přímo jemu do kapsy. My na to, že ne, že jsme dali už ráno. On zase, že teda chce 40 rupek za to, že jsme mu to neřekli a že ztrácel čas. Na to mu Lukáš řekl, že přece vylepšoval svoji karmu. Už nevím přesně co na nás řval, ale na sto procent jsem rozeznal: „brjsfsef hell dshsgshg adgh sghsg FUCK YOU!“

Po 20 hodinové cestě vlakem jsme se přesunuli z Varanasi 800 km na severozápad do městečka Rishikesh. Teda cestu jsme si o den prodloužili, protože nás přepadly střevní problémy (eufemicky řečeno - dostali jsme sračku), ale stálo to za to. I když: průvodce psal o klidném místěčku na úpatí Himalájí, kam jezdili meditovat Beatles, kde je spousta ašrámů a kde se v lese jen tak prohánějí divocí sloni.

A skutečnost? Mají tady MĚSÍČNÍ náboženský festival - sjelo se sem několik tisíc lidí snad z celé Indie. U nás se tolik lidí sjíždí na koncerty Pink Floyd či skupiny Metallica a tady se několikrát sjede jen kvůli tomu, aby vlezli do řeky, koupili si oranžové oblečení, pořádně si zařvali a několikrát oběhli město. Takže slona jsme žádného neviděli a jen jsme v lese pořádně monzunově zmokli.

Na druhou stranu je tady fantastické koupání v řece Ganze. Písečné pláže, na kterých nikdo není, protože všichni blbnou okolo chrámů a všude okolo začínající Himaláje. Taky je super, že většina účastníků jsou farmáři a málokdy viděli bělochy. Skoro každý se nás chce dotknout, potřást si s námi rukou nebo věřte nevěřte se s námi vyfotit.

Se štěstím jsme přežili 16 hodinovou cestu v indickém lidovém (tedy žádný turistický deluxe bus) autobuse. Na první pohled vypa-

dal normálně (až na oltářek na palubní desce), ale na druhý ... autobus byl zhruba stejně široký jako ty naše, i ulička měla standardní rozměr, ale v každé řadě měli o sedadlo navíc - tedy 5 (slovy pět) sedadel v každé řadě. Takže samozřejmě museli zmenšit jejich rozměry. Pro malé, skladné a jógu ovládající Indy je to OK, ale my s našima pořádnými zadkami jsme prožívali pekelné chvíle ... hmm spíše hodiny. Opěrátka na hlavu samozřejmě nebylo. K tomu všemu řidiči jako by vypadli z počítačové hry Carmagedon - jednomu se podařilo přejet i psa. A jsem opravdu rád, že skončilo jen u toho psa.

Jsme teď v posledním pořádném městečku na zdejší straně Himalájí. Jmenuje se Manali a vypadá to tady skoro jako někde v Alpách - jen ty kopce na obzoru jsou trošku větší :) Je velice příjemné a nervy uklidňující i když zajímavých věcí je i tady mnoho. Většina jich souvisí s tím, že je uprostřed oblasti, kde se produkuje velice kvalitní konopí a hašiš. Takže se sem sjely snad všechny zbytky hipisů, co jich na světě je.

Je zajímavé sledovat, jak se tu na ulicích potkávají Tibeťané v tradičních krojích, borci s dredama, dlouh vlasí stařešinové, co bych jim věřil, že se účastnili Woodstocku a indiští novomanželé (je to jejich oblíbené místo na líbáňky). Všeci (snad jen kromě těch novomanželů) mají společné neustálé kouření. Tady je normální si v restauraci u oběda pokouřit hašiš a nikoho to nepohoršuje. Kolem cest je tu spousta krámků, kde prodávají všechno možné, ale ať už nakoupíte nebo ne, vždy se zeptají, zda máte co kouřit.

Ale zpět ke zdejší atmosféře - tady snad stojí čas. Ať už jsou zdejší stálí obyvatelé mladí nebo staří, ať už tu bydlí nastálo či jen na dva měsíce, nedělají celé dny nic. Jen posedávají a učí se hrát na bubínky didgeridoo, i flétnu nebo jen sledují, jak ubíhá den :-)

V pondělí by měli přijet Tomáš s Martinem (psali z Delhi, že je tam také pěkně oškubali) a pak opustíme tohle zaslíbené město a vyrazíme do nitra Himalájí.

David Kozubík

Pozn. red.: dlužno dodat, že naši cestovatelé se z putování po Indii vrátili poměrně v pořádku.

Kroužky mladých astronomů

Chceš se dozvědět, co nám to pořád svítí nad hlavou? Proč vychází a zapadá Slunce, jak vzniká duha a proč je Měsíc vidět někdy víc a někdy míň? Chceš pozorovat vesmír dalekohledem? Zajímáš se o přírodní vědy, zejména o astronomii nebo fyziku?

Odpovídáš na tyto otázky ANO a je ti nejméně 12 a nejvýše 99 let? Pak je tedy kroužek určen právě pro tebe.

Astronomický kroužek I pro začátečníky

Dozvíš se zajímavé věci o hvězdách, Slunci, Měsíci. Poznáš blíže planety, komety i gala-

xie. Společně se podíváme na souhvězdí a odhalíme taje nejen noční oblohy.

Astronomický kroužek II pro pokročilé

Rozšíříš si poznatky z astronomie, zabrousíme i do kosmologie, bude řeč o prostoru, čase, o vývoji vesmíru a ještě mnohem víc.

Nový ročník kroužků mladých astronomů začíná vždy na počátku školního roku. Zájemci naleznou aktuální informaci v programovém letáčku zlínské hvězdárny, na stránkách www.zas.cz nebo si o přihlášku můžeš napsat na e-mail zas@zas.cz.

Kudy se dostanete ke hvězdárně:

Hvězdárna stojí jižně od areálu Gymnázia na Lesní čtvrti. Vystupte na poslední zastávce trolejbusu číslo 3 nebo 13. Jděte po silnici vpravo do kopce. Na další křižovatce odbočte vlevo a po pár desítkách metrů pokračujte vpravo po osvětleném chodníku přes bránu areálu gymnázia ke hvězdárně.

Těšíme se na Vaši návštěvu.

Ještě si pamatujete starou hvězdárnu?

Hvězdárna Zlín
Zlínská astronomická společnost

Lesní čtvrť III / 5443
760 01 Zlín
Telefon: 577 436 945
(záznamník)
E-mail: zas@zas.cz
www.zas.cz

iDNES.cz

náš mediální partner

Zorné pole 2005 (Zpravodaj 261)
vydala jako svou nepravidelnou
publikaci Zlínská astronomická
společnost, Lesní čtvrť III/5443,
760 01 Zlín. Vyšlo v červnu 2005.

Redakce Michal Petráš, Ivan
Havlíček, David Kozubík,
Lukáš Turek a Jiří Vašátko.
Vytiskla Agentura CJM. © Zlínská
astronomická společnost 2005.
REG-370507193

